

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An possit videri Divina Essentia sine attributis, & relationibus: aut
attributa, & relationes, sine Essentia: vel una Persona sanctissimæ
Trinitatis sine alia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

ARTICVLVS PRIMVS.

An beati videant omnia quæ continentur in Deo formaliter, nimirum essentiam, attributa, & relationes?

Negant Nominales, & quidam alij, existimantes omnia attributa non videri à beatis. Fundamentum ipsorum est, quia attributa quæ respectum rationis ad creaturas important, ut omnipotentia, scientia, idea, ars, & similia, non possunt quidditative cognosci, nisi creaturæ existentes & possibilis cognoscantur: Sed omnes creaturæ existentes non videntur à beatis, & repugnat illos videre omnes creaturas possibilis; alioquin divinam omnipotentiam comprehederent, ut infra dicemus: Ergo beati nec cognoscunt nec cognoscere possunt omnia divina attributa.

Addunt, quod idea in mente divina existentes, sunt infinita, & tot quot sunt effectus possibilis; ac proinde attingi nequeunt à lumine gloriæ illustrante intellectum beatorum, cum illud sit finita virtutis & activitatis.

Dico tamen, beatos videre omnia quæ sunt in Deo formaliter & necessariò, ut essentiam, attributa, & relationes. Ita D. Thomas hic art. 7. & 2. 2. quæst. 2. art. 8. ad 3. & cõmuniter Theologi.

Probatur conclusio multipliciter. Primò ex Florentino in litteris unionis, ubi dicitur quod Deus unus & trinus videtur à beatis. Et 1. Joan. 3. *Cum apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est*: Sed Deus est in se unus & trinus, iustus, sapiens, misericors, omnipotens &c. Ergo ut talis videtur à beatis; subindeque essentia, relationes, omniaque ipsius attributa, ab illis cognoscuntur.

Secundò, Cùm visio beata sit merces fidei nostræ, per eam clarè cognoscimus in patria, quæ nobis hic in via per fidem obscurè revelantur: Sed per fidem nobis obscurè revelantur ea quæ spectant ad divinam naturam, attributa, & personas: Ergo illa per speciem & claram visionem nobis manifestantur in patria.

Tertiò, Clara Dei visio, cùm sit quiddiativa, intuitiva, & beatificativa, se extendit ad ea quæ pertinent ad quidditatè & naturà Dei, & ad modum essendi illius: Sed attributa ad quidditatem Dei pertinent, & natura divina in tribus personis existit: Ergo visio beatifica attingit omnia quæ sunt in Deo formaliter, nimirum essentiam, attributa, & relationes.

Denique, Essentia divina ut in se, est omne prædicatum divinum: Sed implicat Dei essentiam videri, & nõ cognosci ut est in se: Ergo implicat videri, & non cognosci prout est formaliter omne prædicatum divinum; subindeque implicat cognoscendum Deum intuitivè, formalitatem, vel prædicatum aliquod Dei necessarium latere. Unde

Ad fundamentum Nominalium dicendum est, quod ut videantur à beatis illa attributa, quæ respectum rationis ad creaturas important, sufficit quod cognoscatur ratio entis creabilis in communi, nec requiritur quod creaturæ in particulari, quæ sunt objecta tantum secundaria & materialia horum attributorum, cognoscantur, ut magis infra declarabitur.

Ad illud verò quod additur de ideis in mente divina existentibus, dicendum est, quod licet beati non videant nec videre possint omnes ideas in mente Dei existentes, quia non vident omnes

creaturas ideatas, & ab essentia divina exemplatas, nec possunt videre omnes creaturas possibilis: omnes tamen vident in Deo illud attributum, ratione cuius divina essentia est vel esse potest exemplar omnium creaturarum existentium, aut possibilium: ideas verò in particulari quilibet beatus videt, juxta proportionem luminis gloriæ, plures aut pauciores creaturas in particulari, in divina essentia representantis, ut etiam constabit ex infra dicendis.

ARTICVLVS II.

An possit videri Divina Essentia sine attributis, & relationibus: aut attributa, & relationes sine Essentia: vel una Persona Sanctissime Trinitatis sine alia?

Celebris est hæc difficultas, & controversia, quæ inter utriusque scholæ (Angelicæ scilicet, & Subtilis) Discipulos, præcipue versatur. Scotus enim, ejusque Discipuli, quos sequuntur Agidius à Præfatione, Granadus, Salas, & Alarcon, docent non repugnare, videri à beatis essentiam divinam sine attributis, & personis; vel attributa, & personas sine essentia; vel etiam unam personam sine alia. Oppositum tenet S. Doctor locis infra referendis, eique adherent omnes ejus Discipuli, & plures ex Recentioribus. Unde fit

§. I.

Sententia negativa præfertur, & triplici conclusione statuitur.

Dico primò: Repugnat videri à beatis Divinam Essentiam, sine attributis, & personis. Probatur conclusio ratione fundamentali, quæ est virtualiter triplex, utpote desumpta ex triplici prerogativa, & excellentia visionis beatificæ; illa enim est cognitio intuitiva, quiddiativa, & beatificativa: Sed ex hoc triplici capite repugnat, divinam essentiam videri à beatis, non visis attributis, & personis: Ergo &c. Major constat: Minor verò, quantum ad singulas partes, probatur. Et in primis, quod ex ratione intuitionis hoc repugnet, sic ostenditur. Cognitio intuitiva, per hoc distinguitur ab abstractiva, quod hæc apprehendit objectum proportionaliter ad captum intellectus, & distinguit illud, non ut est in se, sed tantum in habitu ad ipsum intellectum; illa autem videt, & intuetur objectum, ut est in se à parte rei: Ergo cùm Deus sit in se unus, & trinus, & includat in se essentiam, attributa, & relationes; repugnat illum videri, & intuitivè cognosci, nisi etiam videantur relationes & attributa.

E Confirmatur: Cognitio intuitiva non terminatur ad solam naturam & quidditatem objecti, sed fertur in rem, ut est in se subsistens & existens à parte rei: Atqui natura divina subsistit, & existit in tribus personis: Ergo repugnat illam videri, & intuitivè cognosci sine illis. Unde D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 8. ad 3. *Summa bonitas Dei, secundum modum quo nunc intelligitur per effectus, potest intelligi absque Trinitate personarum; sed secundum quod intelligitur in se ipso, prout videtur à Beatis, non potest intelligi sine Trinitate personarum.*

Secunda etiam pars Minoris principalis suadetur: Visio beatifica, quatenus est cognitio Dei quiddiativa, necessariò terminari debet ad ea om-

nia, quæ essentialiter & quidditative Deo conveniunt: Sed attributa divina essentialiter Deo conveniunt, cum ille sit ens per essentiam, & totam essendi plenitudinem, omnesque perfectiores simpliciter simplices in se contineat: Ergo Deus quidditative cognosci non potest, nisi ejus attributa cognoscantur. Præterea, divina essentia non potest quidditative cognosci, nisi cognoscatur ut fecunda, & communicabilis, non quomodocumque, sed modo intellectuali, per emanationem Verbi, & productionem Spiritus Sancti; nam in hoc maxime distinguitur à cæteris naturis creatis: Atqui non potest hoc modo cognosci, nisi cognoscantur relationes, & personæ: Ergo illis non cognitis, non potest quidditative cognosci.

8. Confirmatur primò: Deus non potest quidditative cognosci, nisi cognoscatur ut actus purus: Sed non potest cognosci ut actus purus, non cognitis attributis & relationibus: Ergo non potest quidditative cognosci, nisi ejus attributa & relationes cognoscantur. Major constat, Minor probatur. Cum actus purus ad nihil sit in potentia, sed omnia habeat in actu, implicat videri aliquid de actu puro in se, & non videri totum: quia in ipso actu puro, idem est totum, & aliquid, & idem est latere aliquid, & totum: Ergo Deus non potest cognosci ut actus purus, non cognitis attributis & relationibus.

9. Confirmatur secundò: Quando duæ rationes ita se habent, ut una transcendentaliter includatur in alia, implicat quòd una quidditative cognoscatur sine alia; quia non possunt quidditative cognosci, nisi cognoscatur talis transcendentia, quæ cum sit relatio quadam, vel saltem relationem importet, non potest cognosci, nisi utrumque extremum cognoscatur: Sed essentia divina, cum sit actus purus, & infinitus, transcendentaliter includitur in attributis, & relationibus, ut ostendimus in tertia disputatione Tractatus præcedentis, agentes de distinctione virtuali divinorum attributorum: Ergo implicat illam quidditative cognosci, non cognitis attributis, & relationibus. Unde D. Thomas 3. parte quæst. 3. art. 3. *Intellectus dupliciter se habet ad divinam: uno modo ut cognoscat Deum sicuti est, & sic impossibile est, quòd circumscribatur per intellectum aliquid à Deo, & quòd aliud remaneat; quia totum quòd est in Deo, est unum, salva distinctione personarum.*

10. Denique probatur tertia pars Minoris principalis, & eadem repugnancia ex tertia prærogativa (scilicet ex ratione visionis, ut est beatitudo nostra) breviter demonstratur. Visio Dei quatenus est nostra beatitudo, debet esse cognitio intuitiva, & terminari ad Deum ut est in se, juxta illud 1. Joan. 3. *Cum apparuerit similes ei erimus* (scilicet in beatitudine) *quoniam videbimus eum sicuti est.* Ubi ponderanda est causalis illa *quoniam*, significat enim causam, seu rationem à priori, cur visio Dei sit beatifica, esse quia terminatur ad illum ut est in se: Sed visio Dei terminata ad solam essentiam, sine attributis, & personis, non esset cognitio Dei intuitiva, nec terminaretur ad Deum ut est in se à parte rei; cum Deus in se non solum sit unus, sed etiam trinus; nec solum essentiam, sed etiam attributa & relationes includat: Ergo non esset cognitio beatificativa.

11. Item, De essentia beatitudinis est, quòd sit cognitio perfecte quietativa intellectus: At si visio

Tom. I.

A attingeret solam essentiam divinam, nec se extenderet ad attributa & personas sanctissimæ Trinitatis, non esset perfecte quietativa intellectus: Ergo non esset cognitio beatificativa. Major patet, beatitudo enim est perfecta quies & satietas omnium desideriorum, iuxta illud Prophetæ, Psalmo 16. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Minor etiam videtur certa: Videns enim aliquam essentiam, naturaliter desiderat videre ejus proprietates, & affectiones, & modum quò illa subsistit, & existit; & non quietatur intellectus, donec illa omnia cognoscat: Sed attributa sunt veluti proprietates, & affectiones divinæ naturæ; & illa (cum sit infinite fecunda, & communicabilis) subsistit in tribus personis sanctissimæ Trinitatis: Ergo si visio beata ad solam Dei essentiam terminaretur, nec se extenderet ad attributa, & personas, non esset perfecte quietativa, vel satiativa intellectus creati, qui posset alicujus attributi, vel personæ visionem optare, & dicere cum Propheta, *Ostende nobis Domine misericordiam tuam,* vel cum Philippo, *Domine ostende nobis Patrem.*

B Demum, Visio Dei, quatenus est beatificativa, debet terminari ad summum bonum, ipsumque reddere præsens intellectui beato, & ab illo possessum: Unde Moyse petenti visionem Dei facie ad faciem, Dominus respondit, *Ego ostendam tibi omne bonum;* & ipsa beatitudo definitur, *status omnium bonorum aggregatione perfectus:* Ergo illa ut talis est, debet attingere omnem perfectionem, attributum, modum, & personalitatem divinæ naturæ, & quidquid actus, & formaliter in Deo est. Consequentia patet: Tum quia summum bonum hæc omnia postulat, sive ut constitutiva, sive ut modificativa. Tum etiam, quia si aliquid eorum lateret, aliquid quòd est in Deo beatus non frueretur, & sic beatitudo non esset perfecta possessio, & fruitio summi boni, nec status omnium bonorum aggregatione perfectus. Hæc ratio magis patebit ex dicendis in Tractatu de beatitudine, ubi fuse ostendemus, essentiam divinam, sine personis, non esse sufficiens objectum ad beatificandum hominem, subindeque sublata cognitione personarum, essentiam beatitudinis non posse subsistere. Unde ex ibi dicendis constabit, rationem istam demonstrare, non solum de lege ordinaria, sed nec etiam de potentia absoluta, posse divinam essentiam videri, non visis personis sanctissimæ Trinitatis.

D Dico secundò: Repugnat etiam videri attributa, & personas, sine essentia.

Patet hæc conclusio ex dictis in præcedenti: cum enim essentia divina transcendentaliter includatur in relationibus & attributis, eo ferè modo quo ratio entis includitur in suis modis, & proprietatibus (hoc enim habet Deus ratione suæ infinitatis, quòd ens ratione suæ transcendentia) sicut repugnat quidditative cognosci modis & proprietates entis, non cognita ratione entis in eis imbibita; ita implicat quidditative cognosci relationes, & attributa divina, non cognita essentia in eis transcendentaliter inclusa.

Præterea, In visione beatifica, attributa, & relationes, non habent rationem objecti motivi, & speciei intelligibilis, sed sola natura divina: Ergo illa non cognita, non possunt quidditative cognosci. Consequentia patet, nam cognitio necessario dependet à specie intelligibili, & objecto motivo. Antecedens verò probatur: Cum enim

X iij

12.

Disp. 2.
art. 2.

13.

14.

Species intelligibilis effectivè concurrat ad intellectiōnem, si relationes divinæ, in visione beatifica haberent rationem speciei, personæ divinæ, ratione suæ differentia relativæ, possent operari aliquid ad extra effectivè; & sic operationes ad extra non essent indivisæ, & communes toti Trinitati, quod est contra communem Theologorum sententiam.

Dico tertio: Repugnat etiam unam personam sanctissimæ Trinitatis, videri sine alia.

15. Probatur primò ex verbis Christi ad Philippum Ioan. 14. *Philippe qui videt me, videt & Patrem: non credis quia ego in Patre, & Pater in me est. Qui locus, licet varias habeat interpretationes, communior tamen apud SS. Patres, est de visione beata: Christus enim vult docere, quod qui videt Filium, debet etiam necessariò ipsum Patrem videre; quia sunt idem in essentia; unde cum hæc ratio in visione semper reperitur, dicendum est, quod non solum secundum viam ordinariam, sed etiam extraordinariam, Pater non potest cognosci sine Filio, nec vicissim Filius sine Patre. Quare Augustinus 1, de Trinit. cap. 8. *Si ve ergo audiamus, ostende nobis Filium, sive audiamus, ostende nobis Patrem, tantundem valet, quia neuter sine altero potest ostendi.**

16. Probatur secundo: Repugnat unum relativum cognosci sine suo correlativo; nam relativa, ut docet Aristoteles, sunt simul naturæ, & cognitione: Sed Divinæ Personæ sunt relativæ; constituuntur enim per relationes, ut docetur in Tractatu de Trinitate. Ergo non possunt cognosci sine suo correlativo. Unde Pater, ut generans, non potest cognosci sine Filio quem generat; nec Pater & Filius, ut spirantes, sine Spiritu Sancto quem spirant. Et idem proportionaliter dicendum est de Filio, respectu Patris; & de Spiritu Sancto, respectu Patris & Filij.

§. II.

Solvuntur objectiones.

17. **O**bjicies primò: Si repugnaret videri Deum sine attributis, & personis, maxime quia visio beatifica est cognitio intuitiva, quidditativa, & beatificativa: Sed hæc non obstant: Ergo id non repugnat. Major constat ex dictis §. præcedenti: Minor verò probatur discurrendo per singulas partes. Et in primis quod ex ratione intuitionis non repugnet, sic ostenditur. Ad visionem intuitivam non requiritur quod videantur omnia prædicata quæ sunt in objecto, etiam si identificentur inter se: nam quando à longè cōspicimus aliquem venientem, videmus illum sub ratione viventis, vel animalis, & non discernimus, an sit homo, vel equus, aut leo. Nec etiam requiritur quod modus quo objectum in se existit, vel subsistit, videatur; sed sufficit quod videatur ut existens; ut constat etiam in visu externo, qui videt omnes colores, nec tamen attingit modū inherentiæ quo in subiecto existunt. Et corpus, seu humanitas Christi, videbatur in terris, non tamen subsistentia increata Verbi Divini, per quam existebat. Item quantitas panis videatur in Eucharistia, licet non videatur modus subsistentiæ quo per se existit: Ergo ex ratione intuitionis non repugnat videri essentiam divinam sine personis.

Quod etiam id non implicet ex ratione quidditativa cognitionis, facile suadet. Nam personæ non sunt de ratione quidditativa Dei, cum de fide sit, Patrem communicare Filio totā essentiam, &

A omnia prædicata quidditativa, non tamen patentem: Ergo ex vi & ratione cognitionis quidditativa, non repugnat Deum à beatis videri sine personis.

Tertio, Quod etiam id non repugnet ex ratione visionis, ut beatificantis, sic potest suaderi. Seculis, seu non visis personis, adhuc remanet Deus summum bonum, & finis ultimus, ac proinde objectum beatificum: Ergo ex vi visionis Dei, ut beatificæ, non requiritur necessariò videri omnes personas. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. Deus non habet à relationibus seu personis, quod sit summum bonum, & ultimus finis, sed id habet ex eo quod est ens increatum, & infinite perfectum, & actus purus, quod totum habet ex ipsa essentia absoluta: Ergo, seclusis personis, adhuc remanet in Deo tota ratio summi boni, & ultimi finis.

B Confirmatur primò: Deus creat, in quantum est unus, & omnipotens, non verò in quantum est trinus, & Pater aut Filius, vel Spiritus Sanctus: Ergo similiter beatificat, ut unus in essentia, & non ut trinus in personis; ac proinde illarum cognitio ad beatitudinem non est necessaria.

Confirmatur secundo: Pater æternus, in illo signo quo intelligitur generare Filium, intelligitur beatus, cum beatitudo essentialiter illi conveniat: Sed pro illo signo nondum intelligitur Filius (cū ille producat, & accipiat esse divinum, ex vi talis cognitionis) nec consequenter Spiritus Sanctus, qui à Filio procedit: Ergo salvatur vera cognitio beatifica in Patre, antecedenter ad productionem Filij & Spiritus Sancti; & sic ad beatitudinem creatam, quæ est participatio increatæ, non est absolutè necessaria cognitio personarum.

C Ad objectionem respondeo concessa Majori, negando Minorem, quantum ad omnes partes. Ad probationem primæ dicendum est, quod licet ad cognitionem intuitivam imperfectam, qualis est visio corporea, non requiratur attingentia omnium eorum quæ sunt in re visa, bene tamen ad cognitionem intuitivam perfectam, qualis est visio beatifica. Quare ex intuitiva cognitione sensuum externorum, vel ex alia, quæ sit per medium creatum, non potest deduci efficax argumentum, ad probandum non requiri ad visionem intuitivam Dei, quod videantur omnia quæ ad ejus quidditatem, & modum essendi pertinent, ac proinde ejus attributa, & personæ: Ratio enim disparitatis triplex assignari potest.

D Prima se tenet ex parte potentiæ cognoscentis; oculus enim corporeus habet pro objecto adæquato lucidum & coloratum, non autem rationem specificam, aut individualemente objecti: Ex quo fit quod visio corporea possit attingere aliquod objectum sub ratione lucidi, & colorati, non cognoscendo illud secundum rationem specificam aut individualemente. Ex hoc etiam fit, quod non sit necesse quod visà aliqua re intuitivè, videatur modus quo illa subsistit, vel existit; & sic visà humanitate Christi, non erat necesse videri ejus personalitatem, & visà quantitate Eucharisticâ, non oportet quod videatur modus subsistentiæ seu perfectitatis per quem existit: intellectus verò creatus, habet pro objecto adæquato ens sub ratione veri, sub quo continentur omnia prædicata, tam constitutiva, quam modificativa, quæ sunt in re quam cognoscit: unde si ejus cognitio sit perfecta, clara, & intuitiva (ut est visio beatifica) necessariò se extendit ad omne quod pertinet ad naturam, & quidditatem objecti, & modum essendi illius.

22. Secunda ratio disparitatis est, quia visio intuitiva rei creatæ, fieri potest per aliquod medium, ut patet in visu externo, qui videt rem non sibi conjunctam, sed distantem, per medium, per quod species emittuntur, scilicet per aërem; & quia medium illud potest turbari, vel obscurari, contingit interdum dari visionem intuitivam corpoream, cum aliqua imperfectione, & obscuritate, & hominem certificari per illam de aliquo tantum prædicato quod est in objecto, non de alio; v.g. quod sit corpus, & non quod sit vivens, vel animal. Secus est de visione beatifica, cum enim illa non fiat per aliquam speciem, vel imaginem, aut medium creatum, sed ipse Deus immediatè per seipsum conjungatur intellectui; non potest ex hac parte obscurari, vel turbari hæc visio, ut videatur ratione illius unum attributum, & non aliud, vel natura sine attributis & relationibus.

23. Tertia ratio disparitatis se tenet ex parte visæ, hæc enim est differentia inter Deum visum, & creaturas; quod creaturæ sunt potentiales, & compositæ ex materia & forma, vel saltem ex essentia & existentia: unde in illis qualibet pars, aut extremum componens, non est ipsum totum; & ideo potest stare, quod videatur unum & non aliud: ipsa enim limitatio, & distinctio, ac potentialitas, quæ est in creatura, occasionem & locum ad id præbet: at verò Deus est actus purus, carens omni potentialitate & compositione; unde omne quod est in Deo, Deus est, & quodlibet ejus attributum, in se implicite continet naturam divinam, & omnia attributa; ex quo fit quod repugnet videri aliquid Dei, & non videri totum quod est in Deo. Vel enim illud quod videtur est actus purus, vel potentialitatem habet? Si habet potentialitatem, non est Deus, nec divinum attributum, sed ens creatum & finitum. Si autem est actus purus, ad nihil est in potentia, sed omnia alia attributa, implicite saltem, in se continet.

24. Ad probationem secundæ partis Minoris principalis, dicendum est, personas divinas esse de conceptu quidditativo naturæ divinæ, non tanquam prædicata constitutiva illius, sed tanquam terminos, seu modos essentielles, & inadæquatos, pertinentes ad ejus infinitam eminentiam, & fecunditatem; & ideo stat bene, totam naturam, quoad omnia prædicata sui constitutiva, communicari uni personæ, & non quoad modum aliquem relativum illi personæ oppositum, ut in Tractatu de Trinitate latius exponemus.

Disp. 3.
art. 2.
25.

Ad probationem tertiæ partis ejusdem Minoris, nego Antecedens: ad cujus probationem dicendum, quod licet Deus non habeat à relationibus seu personis, quod sit summum bonum, non tamen id habet sine illis: sed ex eodem principio quo est summum bonum (id est quia est ens à se, & actus purus) est etiam infinite fecundus, & trinus in personis: & sic sine illis non est summum bonum, sicut nec Deus, nec actus purus; licet formalis ratio summi boni non sumatur à personis, sed à natura: sicut anima non habet à corpore quod constituat hominem, tamen sine corpore illum non constituit. Addo quod, cognitio divinarum personarum, cum sit necessaria ad perfectè sapiendam intellectum beatum, ut supra ostendimus, pertinet ad perfectionem, & complementum beatitudinis.

26. Ad primam confirmationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem.

A Ratio disparitatis est, quia ratio causæ activæ, seu creativæ in Deo, pertinet ad virtutem, & potentiam divinam, quæ attingit & producit ea quæ sunt extra se: hæc autè virtus & potentia convenit Deo ratione essentia & omnipotentia, non verò ratione relationum, quæ cum non sint activæ ad extra, ad causalitatem effectivam non conducunt, dando influentiam. Ratio autem ultimi finis, & objecti beatificantis, consistit in manifestatione Dei ut est in se: iuxta illud Christi Joannis 17. *Hæc est vita eterna, ut cognoscant te Deum verum*: Deus autem ut est in se, non potest manifestari sine personis, cum in illis subsistat, & illæ sint termini purissimi, & actualissimi divina fecunditatis.

B Ad secundam confirmationem respondet Vazquez hæc disp. 48. num. 18. negando quod Pater æternus in illo signo quo intelligitur generare Filium, intelligatur beatus: quia, inquit, nostrâ cogitatione præscinditur illud instans, & intelligitur ut Deus, sed non consideratur ut beatus.

C At hoc est evidenter falsum. Tum quia in illo signo intelliguntur convenire Patri omnia essentialia: Sed beatitudo est aliquid essentialiale, & commune tribus personis: Ergo pro tali signo illa intelligitur convenire Patri. Tum etiam, quia pro illo signo notionali, intelligitur Pater habere totum quod communicat Filio: Sed communicat illi beatitudinem increatam: Ergo tunc Pater intelligitur eam habere.

D Rejeda ergo hac responsione, dicendum est cum Salmanticensibus, Patrem pro tali signo rationis, esse, & intelligi ut beatum, nec in illo signo videre suam essentiam, non visâ personâ Filij, & Spiritûs sancti: quia hæc non est prioritas in quo, etiam cognitionis, sed solum prioritas à quo, seu originis. Nam cum persona Patris habeat necessariam connexionem cum persona Filij, non est aliquid signum in quo sit, vel possit intelligi persona Patris, & non persona Filij; aut in quo Pater sit producens, & non productus Filius: sed in quolibet signo in quo intelligitur unus, debet intelligi alius, quamvis unus (scilicet Pater) debeat intelligi ut producens, & alius (nimirum Filius) ut productus.

E Secundo arguunt Adversarij, hoc vulgari argumento: Non repugnat uniri, & communicari naturam, & non personam, vel unam personam, & non aliam, communicatione & unione reali: Ergo neque intentionali, seu intelligibili; & sic poterit videri natura divina, non visis personis; vel una persona, non visâ aliâ. Antecedens patet, quia in generatione æterna, Pater æternus communicat Filio divinam naturam, & non paternitatem; & in Incarnatione Persona Verbi unita est humanitati, & non Persona Patris. Consequentia etiâ videtur manifesta, quia cū visio sit magis extrinseca, quam ipsa communicatio nature ad intraj vel unio cum humanitate in persona, magis potest præscindere illa, quam ista, ut videatur unum, & non aliud. Unde sicut non obstantè identitate naturæ cum persona, communicatur à Patre essentia divina, & non paternitas; & Persona Verbi unitur humanitati, & non Persona Patris: ita non obstante eadem identitate, poterit videri Persona Patris, non visò Filio, vel Spiritu Sancto: aut essentia, non visis Personis.

Confirmatur: Quamvis eadem entitative sit species, pro essentia, attributis, & personis, hoc tamen non obstat, quin illa possit applicari intellectui beato, ad representandum unum, &

28.

29.

non aliud: sicut quamvis eadem sit entitas natura & persona in Verbo, illa tamen unitur, & applicatur humanitati in ratione personæ, ad illam terminandam, non vero in ratione naturæ, ad illam constituendam.

30. Ad objectionem, concessio Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est triplex. Prima, quia unio, & communicatio realis alicujus formæ, fieri potest sine unione, & communicatione eorum omnium, ad quæ dicit essentialem habitudinem: secus est de cognitione quidditativa, cum relativa (ut supra dicebamus) sint simul naturæ, & cognitione: unde licet paternitas non possit comunicari Filio, per generationem æternam, & in Incarnatione unio hypostatica facta fuerit ad Personam Filij, non ad Personam Patris; repugnat tamen unam videri sine alia.

Secunda ratio disparitatis est, quia in Patre essentia & paternitas, & in Verbo, subsistentia & natura, distinguuntur virtualiter, in ratione comunicabilis, & unibilis, non tamen in ratione veri transcendentaliter, & visibilis: quia eadem essentia divina virtualiter indistincta, habet rationem speciei intelligibilis, respectu sui, & respectu attributorum, & relationum. Unde quamvis communicatæ essentia Filio, paternitas non comunicetur, & unita personalitate Verbi humanitati assumptæ, Persona Patris non dicatur incarnata: repugnat tamen, visâ essentia divinâ, non videri relationes, & attributa.

Tertia ratio disparitatis est, quia visio beatifica est cognitio Dei ut est in se; & quia Deus ut est in se, non potest manifestari quoad aliquid, & latere quoad aliud, eò quod manifestari aliquid actûs puri, & manifestari totum, idem sit, ut supra dicebamus; implicat, per visionem beatificam videri naturam, non visis attributis, vel personis. Communicatio verò realis, sive ad intra per processionem, sive ad extra per unionem hypostaticam, non est communicatio Dei quomodocumque, sed juxta exigentiam, & capacitatem extremi cui fit; & sic non fit sub omni modo, & secundum omnia quæ identificantur cum termino talis unionis, & communicationis, sed secundum quod illud extremum exigit, vel est capax. Unde in generatione æterna Pater æternus communicat Filio essentiam, & non paternitatem; quia cum hæc sit relativè opposita filiationi, Filius non est capax illius. Et in Incarnatione comunicatur humanitati persona, & non natura; quia humanitas potest subsistere, & terminari per subsistentiam Verbi, non tamen intrinsecè constitui per ejus naturam.

31. Ad confirmationem, negandum est Antecedens: licet enim possit uniri essentia divina in ratione speciei, & non in ratione naturæ, vel subsistentiæ: tamen semel unita in ratione speciei (cum sit unio intelligibilis, & manifestativa Dei ut est in se) implicat uniri ad manifestandum aliquid, & non totum quod est in Deo: quia cum sit actus purus, in illo aliquo, quantumcumque minimo, omnis alia perfectio includitur; ac proinde repugnat Deum videri ut actum purum, & aliquam ejus perfectionem non manifestari, ut antea ponderatum est.

32. Objicies ultimò: Objectum primum potest videri sine secundo: Sed essentia divina est objectum primum visionis beatificæ, attributa verò, & relationes, pertinent tantum ad objectum secundarium: Ergo potest videri divina essentia,

A non visis relationibus, & attributis. Major videtur manifesta, Minor verò constat ex dictis Tractatu precedenti, ubi ostendimus solam essentiam esse objectum primum, tam motivum, quam terminativum divinæ intellectiois: attributa verò, & relationes pertinere solum ad objectum secundarium, unde cum visio beatifica sit participatio divinæ cognitionis, idem de illa sentendum est. Disp. 2. art. 5.

Respondeo primò, distinguendo Majorem: Objectum primum potest videri sine secundo, quando non habet necessariam connexionem cum illo, concedo. Si sint inter connexa, & unum transcendentaliter includatur in alio, nego. Unde cum essentia divina sit necessario connexa cum relationibus, & attributis, & in illis transcendentaliter includatur; quamvis relationes, & attributa pertineant ad objectum secundarium visionis beatæ, repugnat tamen divinam essentiam sine illis videri. 33.

Respondeo secundo: Relationes, & attributa non esse propriè objecta secundaria divinæ intellectiois, nec proinde visionis beatificæ, quæ est ejus participatio: sed potius modos objecti formalis, & primarij, qui se habent respectu essentia divinæ, sicut sensibile commune respectu sensibilis proprij, v. g. quantitas, & figura, respectu coloris. Unde sicut (iuxta probabilior sententiam) repugnat oculum videre colorem, sine extensione, & figura (ex quo inferunt Theologi, corpus Christi non posse videri in Eucharistia, cum in ea careat extensione locali, & figurâ) ita implicat, intellectum beatum videre essentiam divinam, sine personalitatibus, & attributis. 34.

ARTICULVS III.

Quomodo Visio Beata penetret libera Dei Decreta?

§. I.

D Premittitur quod apud omnes est certum & diffusius resolutur.

SUPpono tanquam certum, beatos videre in Verbo aliqua libera Dei decreta, licet non omnia. Ut enim infra dicemus, beati vident in Verbo quæ pertinent ad statum proprium ipsorum: Atqui multa decreta Dei libera pertinent ad ipsorum statum, ut ea quæ versantur circa illorum salutem, vel eorum qui ad illos pertinent: Ergo beati cognoscunt aliqua libera Dei decreta. Unde D. Bernardus loquens de beatitudine: *Quidni (inquit) videatur ibi cor Dei? Quidni ibi probetur, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta? Patent viscera misericordie, patent cogitationes pacis, divitiæ salutis, mysteria bona voluntatis etc.* 35.

Quod verò omnia libera Dei decreta non videantur a beatis, colligitur ex D. Thoma infra quæst. 57. art. 5. ubi ait, *In visione beata, Angeli cognoscunt mysteria gratiæ, non quidem omnia, neque equaliter omnes, sed secundum quod Deus voluerit eis revelare.* Ratio etiam id suadet: nam libera Dei decreta videri non possunt, nisi attingantur objecta liberè volita ad quæ terminantur, cum actus liber Dei constituatur per connotationem, vel terminationem activam ad creaturas, defectibilem sub ratione puræ terminationis. 36.